

# newsletter 12/2025

**ERA21** #04 2025 Školy nejen mateřské

**EDITORIAL** Alžběta Nováková **OCENĚNÍ Česká cena za architekturu 2025 AKTUÁLNÍ REALIZACE**  
**Mezigenerační i architektonický dialog. Pečovatelské byty a mateřská škola v Horních Jirčanech** Pavel Zezula, Martin Machů, Martina Loskotová / ti architekti **INTRO Dětská laboratoř. Centrum současného umění KinderKunstLabor v St. Pölten**u Schenker Salvi Weber Architekten, Jakub Szczygły, Karolina Potębska **ESEJ**  
**Formovat společnost. Jak architektura modeluje dětství** Jeanette Kunsmann **ROZHOVOR** Děti ke svému rozvoji nepotřebují infantilní prostředí. Rozhovor redakce s Helenou Hexnerovou **REALIZACE** Živé nároží. **Mateřská škola Hvězdička ve Šlapanicích** Milan Joja, Karel Kubza, Tomáš Págo / ČTYŘSTĚN **REALIZACE**  
**Oáza imaginace. Mateřská škola ve Fulneku** Pavel Buryška, Barbora Buryšková, Martin Málek, Zdeňka Havlová / XTOPIX, Simona Ledvinková **REALIZACE** **Vila v zahradě. Mateřská škola Podhrad v Humpolci** Aleš Kubalík, Josef Kocián, Veronika Sávová, Jakub Našinec / sporadical **PRAXE** Srozumitelná architektura. **Architektura jako nástroj rozvoje kognitivních funkcí a prohlubování vztahu k vystavěnému prostředí** Adéla Šoborová **REALIZACE** **Dětská dědina. Mateřská škola v Egg**u bernardo bader architekten **REALIZACE** **Fenomenologie prostoru pro děti. Mateřská škola v Gladsaxe** Ebbe Wæhrens / BBP Arkitekter **REALIZACE** **Prefabrikace hrou. Rekonstrukce mateřské školy Gyöngyszem v Budapešti** Archikon Architects **REALIZACE** **Stírat hranice. Mateřská škola v Narvě** 3+1 Architects **IDEA** **Integrace imaginace** Ondřej Fiedler a Vanesa Helebrantová, David Budil a Hubert Švaříček

Poslední číslo letošního roku se zaměřuje na mateřské školy, jesle a dětské skupiny. Na příkladech z Česka i zahraničí se zamýšlíme nad tím, jak zajistit normově bezpečné a hygienické prostředí, aniž bychom ubírali z jeho přirozené přívětivosti a potenciálu dětské imaginace. Do nového ročníku vstoupíme s několika inovacemi, těšit se můžete například na nový grafický design obálek. Redakce *ERA21* vám přeje klidné prožití adventního času a spoustu inspirativního čtení o architektuře v novém roce.

# aktuálně

## VÍTĚZNÉ DIPLOM.KY 2025 A KAPLICKÝ INTERNSHIP: CÍRKULÁRNÍ CENTRUM, KOMUNITNÍ ŠKOLA I HALDY JAKO SOUČÁST MĚSTA

Vítězné projekty **26. ročníku** soutěžní přehlídky **DIPLOM.KY** ukazují architekturu jako nástroj změny – od cirkulárního centra u křižovatky U Jána v Plzni přes komunitní školu v bývalém industriálním areálu Praga, citlivé zásahy do struktury venkovských obcí a nové využití ostravských uhelných hald až po proměnu kotelny v kostel a komunitní centrum, vznik zemědělského výukového střediska na rozhraní města a krajiny či konverzi průmyslového areálu v centru Trutnova na bydlení. Diplomové práce hodnotila odborná porota, v jejímž čele stála architektka **Jana Jandourková Medlíková** (atakarchitekti). Dalšími členy byli krajinářská architektka **Štěpánka Endrle** (L&SCAPE), architekti **Tomáš Hanus** (BYRÓ) a **Nikoleta Slováková** (Petr Hájek Architekti) a publicista **Matěj Šišolák**. **První místo** letos získal **David Budil** se svou prací **Církulární Centrum Plzeň**, kterou obhájil na Akademii výtvarného umění v Praze pod vedením profesora Miroslava Šika. **Druhé místo** patří **Haně Sauko** za práci **Škola – komunita – město**

zpracovanou pod vedením Andrewa Kiela na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze. **Třetí místo** udělila porota absolventce Fakulty architektury ČVUT v Praze **Valentýně Zítkové** za práci **Obec k obci sedá**. **Čestným uznáním poroty** byly letos oceněny **dvě práce**, které zaujaly svým tématem i zpracováním. Počtvrté se mohli diplomanti v rámci přehlídky ucházet i o **CENU KAPLICKÝ INTERNSHIP**. Soutěž je samostatně pořádána nadací Bakala Foundation ve spolupráci s Nadačním fondem Kaplicky Centre a londýnským Design Museem již od roku 2015. Laureátem ceny se stal **Vít Veselý** s projektem **Pod korunami**.

*diplom.ky, [www.bakalafoundation.org](http://www.bakalafoundation.org)*

## výstava

### VÝCHODOČESKÉ MUZEUM PŘEDSTAVUJE PARDUBICKÁ SÍDLIŠTĚ A JAK SE NA NICH ŽILO

Východočeské muzeum v Pardubicích otevřelo výstavu věnovanou **pardubickým sídlíštím**. Shrnuje období let **1945 až 2000**. Návštěvníci uvidí jak architektonické modely a historické fotografie, tak uslyší vzpomínky pamětníků nebo nahlédnou do obývacího pokoje. Výstava se rovněž podívá na umění ve veřejném prostoru a dá lidem nahlédnout také do soukromí

domácností, ukáže dobové interiéry obývacího pokoje s velkou obývací stěnou nebo jiné části bytu. Těžištěm výstavy jsou také vzpomínky obyvatel sídlišť, kteří budou mluvit o tom, jak sháněli nábytek, stáli fronty na nedostatkové zboží, jak si děti hrály na typizovaných prolézačkách nebo kluzištích. Expozice bude v muzeu ke zhlédnutí **do 3. ledna 2027**. Doprovodí ji komentované prohlídky výstavy a procházky po městě.  
[www.vcm.cz](http://www.vcm.cz)

### VÝSTAVA VE FRAGNEROVĚ GALERII UKÁŽE PRÁCI STAVOPROJEKTU V LETECH 1948 AŽ 1953

Nová výstava v pražské Galerii Jaroslava Fragnera představuje pohledem historiků architektury činnost státní projekční organizace Stavoprojekt, která se v poválečné době výrazně zapsala do podoby českých měst i krajiny a ovlivnila tvorbu několika generací architektů.

Výstavu **Stavoprojekt 1948–1953** připravil **Ústav teorie a dějin architektury Fakulty architektury ČVUT v Praze** ve spolupráci s **Národním archivem**. Pro návštěvníky se otevřela ve čtvrtek 3. 12., potrvá **do 1. března příštího roku**.

K výstavě má ještě letos vyjít **obsáhlý katalog**. Vedle architektů Stavoprojektu katalog připomene jejich výjimečné realizace, mezi něž patří například proměna Kladna stavbou šesti věžáků v jeho části Rozdělov podle návrhu funkcionalisty Josefa Havlíčka.

[www.fragnerka.cvut.cz](http://www.fragnerka.cvut.cz)

### TABULA FRACTA: ZRANITELNOST ARCHITEKTURY MEZI ÚNOREM A LISTOPADEM

Obchodní dům Labe a budova Krajského úřadu Ústeckého kraje představují dva příklady z rozsáhlého souboru **poválečné architektury v Ústí nad Labem**. Tyto stavby se staly východiskem

výstavního projektu, v němž současní výtvarní umělci a umělkyně tematizují význam architektonických a uměleckých děl ve veřejném prostoru města, jejich **chátrání a ohrožení**, vrstevnatý vztah obyvatelstva k těmto „památkám“ i otázku společenské odpovědnosti za péči o naši kolektivní paměť. Výstavu doplňuje řada akcí doprovodného programu, který vzniká ve spolupráci s kurátorským týmem **4AM / Fórum pro architekturu a média** ve složení Karolína Munková, Šárka Svobodová, Eva Truncová. Výstavní projekt trvá **do 31. ledna 2026**.  
[www.hranicar-usti.cz/galerie-hranicar](http://www.hranicar-usti.cz/galerie-hranicar)

## soutěž

### NÁMĚSTÍ MÍRU V PLZNI ČEKÁ PROMĚNA, MĚSTO VYHLÁŠÍ ARCHITEKTONICKOU SOUTĚŽ

Plzeň plánuje v prosinci vypsat **otevřenou architektonicko-krajinářskou soutěž**, která má dát **novou podobu náměstí Míru ve čtvrti Bory**. Soutěžní podmínky odsouhlasili radní, musejí je ještě schválit zastupitelé. Výsledky soutěže by měly být známy do poloviny příštího roku. Vítězný tým pak zpracuje kompletní projektovou dokumentaci včetně autorského dozoru. Součástí procesu bude také veřejná prezentace všech soutěžních návrhů. Náměstí Míru vzniklo na konci 19. století jako botanická zahrada a dodnes si uchovává charakter otevřeného městského parku. V současnosti slouží převážně jako tranzitní koridor a přestupní uzel MHD. Nové řešení má nabídnout pohodlné pěší trasy, místa pro odpočinek a setkávání, vodní prvky, veřejné záchody, moderní mobiliář i přehledný informační systém. Součástí návrhu budou také opatření pro hospodaření s dešťovou vodou.